L. 367/S.

Aleg. XC.

Sprawozdanie

komisyi edukacyjnej

o wniosku posła Skrzyńskiego, względem utworzenia drugiej szkoły realnej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Wniosek o utworzenie drugiej szkoły realnej we Lwowie, już po raz wtóry przedłożony jest wysokiemu Sejmowi. Już bowiem na 12em posiedzeniu 4tej sesyi 3go peryodu Sejmu krajowego, z dnia 20. grudnia 1873 złożył był dzisiejszy sprawozdawca do laski marszałkowskiej wniosek następujący:

„Zważywszy, że tutejsza siedmio-klasowa szkoła realna, z powodu wielkiej liczby uczniów roz-„dzielona jest na klas 23, mieszczących się w trzech różnych zabudowaniach, wysoki Sejm raczy „uchwalić: Wzywa się c. k. Rząd, aby poczynił stosowne kroki celem utworzenia osobnej drugiej „szkoły realnej we Lwowie."

Wniosek ten Uchwałą z dnia 29. grudnia 1873, wys. Sejm przekazał ówczesnej Komisyi edukacyjnej, która zbadawszy rzecz, ułożyła dnia 9. stycznia 1874 przez referenta, posła Dra. Czerkawskiego sprawozdanie, dowodzące potrzeby utworzenie osobnej drugiej szkoły realnej we Lwowie. Sprawozdanie to wydrukowane i wys. Izbie rozdane, dla braku czasu nie przyszło pod obrady wys. Sejmu, mieści się jednak w zbiorze: „wniosków niezałatwionych w Sejmie galic." pod l. 241.

Obecnie p. Skrzyński złożył wniosek tej samej treści, który wys. Izba uchwałą z d. 7. Maja r. b. przekazała Komisyi edukacyjnej do sprawozdania. Z polecenia tego wywiązuje się niniejszem Komisya. Mając do czynienia z wnioskiem po raz wtóry do wys. Sejmu wniesionym, Komisya sądziła, iż nie należy jej pomijać sprawozdania złożonego o tej samej sprawie po pierwszem jej do wys. Sejmu wniesieniu, a to w przekonaniu, że zapatrywanie Komisyi z r. 1873/4 skoro się okaże

zgodnem z pojmowaniem sprawy tej samej przez Komisyę teraźniejszą. Komisya teraźniejsza słusznie zważać może i powinna na poparcie wniosku, który przedłoży tym razem wys. Izbie.

Otóż sprawozdanie Komisyi z r. 1874 dawszy krótki a wyczerpujący pogląd na historyę szkół realnych w kraju naszym, zwróciło uwagę na liczbę uczniów w tutejszej szkole realnej, z roku na rok coraz bardziej wzrastajacą, która pociągnąć musiała za sobą rozdział szkoły na 23 oddziałów z znaczną ilością nauczycieli po największej części przybranych czyli zastępców. Poczem sprawozdanie owe dotknęło w wybitniejszych punktach i niekorzyści, jakie z takiego stanu zakładu naukowego wyniknąć muszą, tak pod względem zarządu, jako też co do udzielania nauki w tego rodzaju okolicznościach, w których uczą po największej części nauczycieli tymczasowi, bardzo często się zmieniający, w skutek czego utrzymanie karności i postęp naukowy narażony być musi na trudności, których przezwyciężenie nie zawsze dla sił ludzkich jest możebne.

Do zapatrywania tego komisya ówczesna dodała uwagę, że wedle doświadczenia po ów czas sięgającego, powstające gdzieniegdzie po kraju szkoły średnie nie zmniejszyły liczby uczniów w szkołach lwowskich. Te bowiem szerząc oświatę po prowincyi, obudzają pragnienie do nabycia jej w szkołach, które się przedtem mniej do niej garnęły, obok tego zaś wzrost potrzeb umysłowych na punktach, które dotychczas były zbiornikami oświaty i życia przemysłowego, a do których niewątpliwie należy stolica kraju, szczegółowego wymaga zaspokojenia.

Komisya więc w ówczas wyraziła przekonanie, że niedogodnościom z przepełnienia ówczesnego szkoły realnej lwowskiej wypływającym, zaradzić może jedynie utworzenie drugiej zupełnej szkoły realnej we Lwowie z odrębnym od pierwszej zarządem i odrębnym etatem.

Tak się miała rzecz po pierwszem wniesieniu wniosku zmierzającego do założenia drugiej osobnej szkoły realnej we Lwowie. Zachodzi zatem pytanie, jaka zmiana od owego czasu zaszła w stosunkach tutejszej szkoły realnej?

Oto doświadczenie, do którego odwoływała się ówczesna Komisya, że tworzenie zakładów naukowych po prowincyi nie wiele przyczynia się do zmniejszenia liczby uczniów w szkołach lwowskich średnich, stwierdziło się i w tym stosunkowo krótkim przeciągu czasu także w tutejszej szkole realnej, bo chociaż w tych czasach powstały w wschodniej części kraju szkoły realne w Stryju i Stanisławowie, a oba te miasta połączone są koleją żelazną ze stolicą, szkoła realna tutejsza ma i w tym roku szkolnym zamiast przepisanych statutem organizacyjnym klas siedmiu, klas 22 a to: 4 oddziały równorzędne kl. I., 4 oddziały kl. II., 3. oddziały kl. III., 4 oddziały kl. IV., 3 oddziały kl. V. i po 2 oddziały klasy VI. i VII. Uczy w niej 44 nauczycieli i 4 asystentów; między tą ogromną liczbą nauczycieli jest z dyrektorem i katechetą 11 nauczycieli stałych, resztę zaś stanowią zastępcy. Zakład mieści się w trzech osobnych zabudowaniach. Niedogodność więc, na którą zwracali uwagę wysokiej Izby tak ówczesny wnioskodawca, wniosek swój uzasadniając, jakoteż komisya edukacyjna w swem sprawozdaniu z 9. Stycznia 1874, wcale nie ustały, lecz zawsze jeszcze oczekują usunięcia. Niezaprzeczoną więc i dziś jest potrzeba założenia drugiej zupełnej i pod każdym względem odrębnej szkoły realnej we Lwowie, szkoła bowiem teraźniejsza, która tylko klas siedm mieć powinna, a od kilku lat ciągle rozpada się na przeszło 20 oddziałów, zawiera w sobie co do uczniów materyału na trzy niemal szkoły osobne.

Zachodzić mogłoby jeszcze pytanie, na kogo też spada obowiązek założenia i utrzymywania tej drugiej szkoły, we Lwowie niezbędnej. Już sprawozdanie z r. 1874 zwróciwszy i na ten punkt uwagę, słusznie twierdzi, iż z potrzeby takiej szkoły nie można wnioskować, jakoby na gminie miasta Lwowa ciężył ten obowiązek, gdyż każdy z stosunkami miejscowemi obznajomiony przyzna, że, szkoła realna we Lwowie założona, służyć ma i służy potrzebom nietylko miasta i przyległych okolic lecz po części całego kraju. Słusznie przeto, aby koszta założenia i utrzymywania takiej szkoły ponosił fundusz, z którego opędza się wydatki publicznego oświecenia w kraju w ogóle t. j. fundusz naukowy, a względnie skarb państwa.

Zapatrywanie to ówczesnej komisyi da się jeszcze poprzeć uwagą, że gmina miasta obowiązawszy się pierwotnie do dostarczenia umieszczenia ówczesnej szkole realnej i to sześcioklasowej dziś dostarcza umieszczenia na klas czternaście, zaopatrywa je w opał i na przybory naukowe wydaje stałą znaczniejszą, coroczną kwotę — rozpoczęła budowę gmachu na umieszczenie gymnazyum Franciszka Józefa i dotychczasowej szkoły realnej; a nadto na niej przedewszystkiem ciąży obowiązek utrzymywania a względnie i zakładania szkół ludowych dla płci obojej w mieście, szkół, których dotychczasowa liczba już teraz w stosunku do ilości dzieci w wieku szkolnym będących okazuje się niedostateczną.

Z powodu więc w niniejszem sprawozdaniu wyłuszczonych komisya edukacyjna, popierając wniosek posła Skrzyńskiego wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“

Wzywa się c. k Rząd, aby poczynił stosowne kroki celem założenia osobnej i zupełniej drugiej szkoły realnej we Lwowie.

We Lwowie dnia 12. maja 1875.

Majer	**Zygmunt Sawczyński**
przewodniczący	sprawozdawca